7/4535

4-

T.C.
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI
Siyaset Planlama Genel Müdür Yardımcılığı

Sayı : 000.000 / 2001/SPGY/128455
Konu : Yazılı soru önergesi

09.07.2001

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: 27 Haziran 2001 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4535-10985/25660 sayılı yazıları.

Aksaray Milletvekili Sayın Ramazan Toprak'ın ilgide kayıtlı yazılarına konu soru önergesinin yanıtı ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla arzederim.

İsmail CEM
Bakan

Ekler : Soru önergesi yanıtı (2 nüsha)

706

AKSARAY MİLLETVEKİLİ SAYIN RAMAZAN TOPRAK'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ

SORULAR:

Gazeteci yazar Cengiz ÇANDAR'ın 26 Nisan 2001 tarihli Yeni Şafak Gazetesindeki köşesinde "...Mavi Akım Projesi gerçekleştiği takdirde bunun karşılığında Türkiye'nin Rusya'ya ne kadar para ödeyeceğine ilişkin anlaşma metninin Türk Dışişleri Bakanlığı arşivlerinde bulunmadığı" bilgisi üzerine, 10.05.2001 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-7/4213-10281/24207 sayılı yazılı soru önergemize verilen cevabi yazı incelenmiş, gerek cevabi yazıda belirtilen hususlar ve gerekse Sayın Cengiz ÇANDAR'ın 16 ve 17 Haziran 2001 Yeni Şafak gazetesindeki köşesinde konuyu değerlendiren yazıları birlikte değerlendirilmiştir.

Mavi Akım projesi tam olarak gerçekleştiği takdirde, ülkemizin doğalgaz ihtiyacının %60 oranı üzerinde Rusya'ya bağımlı hale gelmesi ve bir ülkeye %60'tan fazla bağımlı hale gelmenin stratejik ve güvenlik açılarından sakıncalı olacağı temel ilkesinin gözardı edilmesi, konunun en azından bu yönüyle Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin müzakerelere aktif katılımını zorunlu hale getirdiği bir gerçektir.

Bu bilgilerden hareketle,

1- Mavi Akım diye adlandırılan doğalgaz alım satım anlaşmasının stratejik ve güvenlik açılarından büyük önem arz etmesi karşısında müzakerelere Dışişleri Bakanlığı temsilcilerinin katılmama gerekçeleri nelerdir ?

2- Sayın Cengiz ÇANDAR'ın köşesinde belirttiği üzere, sözkonusu anlaşmanın birçok kez BOTAŞ'tan istendiği ancak buna rağmen gönderilmediği anlaşılmakta olup,sözkonusu anlaşmanın Bakanlığınızca defalarca ve ısrarla BOTAŞ'tan istenme nedenleri nelerdir ?

3- Sayın ÇANDAR'ın dile getirdiği, "Turgut ÖZAL zamanında Rusya ile yapılan Rus doğalgazını Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye getirten anlaşma Dışişleri Bakanlığınca temin edilerek arşivlere konulduğu halde" Mavi Akım anlaşması neden temin edilerek arşivlere konulmamıştır ya da konulamamıştır ?

YANITLAR:

1. a) Mavi Akım projesiyle ilgili olarak, 15 Mayıs 1997 tarihinde Ankara'da imzalanan ve 1/4/1998 tarihli ve 4357 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ve 12 Mayıs 1998 tarih ve 23340 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Rusya Federasyonu Hükümeti Arasında Rus Doğal Gazının Karadeniz Altından Türkiye Cumhuriyeti'ne Sevkiyatına ilişkin Anlaşma"nın müzakerelerine Bakanlığımız katılmıştır. Anlaşmada özetle;

- Yıllar itibariyle alınacak doğal gaz miktarı,
- Bu doğal gazı taşıyacak boru hattının Karadeniz altından geçirileceği hususu,
- Doğal gaz teslimatının teknik, ticari, idari ve uygulama koşullarının BOTAŞ

707

- Yıllar itibariyle alınacak doğal gaz miktarı,

- Bu doğal gazı taşıyacak boru hattının Karadeniz altından geçirileceği hususu,

- Doğal gaz teslimatının teknik, ticari, idari ve uygulama koşullarının BOTAŞ ile Rus Gazprom şirketi arasında imzalanacak alım-satım kontratıyla belirleneceği,

- Tarafların, Türkiye'ye teslim edilecek doğal gaz miktarının artırılması ve her iki tarafın da ortak çıkarları doğrultusunda üçüncü ülkelere de sevkedilmesi imkanlarını araştıracakları

belirtilmektedir.

b) Buna karşılık, BOTAŞ ile Gazprom arasındaki ticari mahiyetli alım-satım sözleşmesi müzakerelerine Bakanlığımızın yetki alanı dışında kaldığından, katılım olmamıştır.

Malumları olduğu üzere, 9 Şubat 1990 tarihli ve KHK/397 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle, BOTAŞ, doğal gazın ithali konusunda tekel konumuna getirilmiştir. BOTAŞ'ın tekeli, 18 Nisan 2001 tarihli Doğal Gaz Piyasası Kanunu yürürlüğe girene kadar sürmüştür.

2. Bahsigeçen milletlerarası anlaşma, Bakanlığımızda mevcut olup, esasen Resmi Gazetede de yayımlanmıştır. Buna karşılık, BOTAŞ ile Gazprom arasındaki, tamamen özel hukuk sözleşmesi niteliğindeki Mavi Akım projesine ilişkin alım-satım sözleşmesinin Bakanlığımızda bulunması için herhangi bir neden yoktur. BOTAŞ'in yetkisi altında olan hususları düzenleyen sözkonusu sözleşmenin BOTAŞ'tan birçok kez istendiği konusunda dosyalarımızda bir bilgiye rastlanmamıştır. Genel olarak, kamu ve özel şirketler tarafından akdedilen ticari amaçlı özel hukuk sözleşmelerinin resmi sicilini tutmak Bakanlığımızın görev alanına girmediğinden, bu tür sözleşmelerin Bakanlığımızda bulunması gibi bir uygulama da yoktur.

3. Belirtilen dönemde Sovyet doğal gazının Batı hattıyla taşınması konusunda da iki ayrı Anlaşma mevcuttur. 18 Eylül 1984 tarihinde imzalanan anlaşma bir milletlerarası anlaşma olup, 244 Sayılı "Milletlerarası Andlaşmaların Yapılması,Yürürlüğü ve Yayınlanması ile Bazı Andlaşmaların Yapılması İçin Bakanlar Kuruluna Yetki Verilmesi Hakkında Kanun"un 4'üncü Maddesi gereği, tescilinden Bakanlığımız sorumlu bulunmaktadır. Buna karşılık, BOTAŞ ile SSCB'nin *Soyuzgazexport* adlı şirketinin 14 Şubat 1986 tarihinde imzalanan özel hukuk sözleşmesi, böyle bir nitelik taşımamaktadır. Dolayısıyla, sözkonusu sözleşmenin metninin de Bakanlığımız arşivlerinde bulunmasını gerektiren hukuki bir dayanak yoktur.